

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no. Maij.

De co[n]ceptione intemerate marie virginis. Sermo. j.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

De cōceptione beate Marie. Sermo I

vi. di. Non esurient neq; stiet amplio
e. Ideo Bern. dicit: O felix anima que
ferulente carnis supata miseria in hu
ius sapiētie lumine redescit: Jō Pau.
Rom. vii. dicebat: Infelix ego hō quis
me liberabit de corpore mortis huius?
Aug. li. soliloquior dicit: Felices qui
de naufragio vite p̄sentis ad tāta gau
dia iā peruenire meruerunt. Infelices
nos: miseri q̄ p̄ huius maris fructu ma
gnas & p̄cellōsas voragine trahimus
naue ignozātes an ad portū salutis per
uenire valeam? Infelices in quā quoz
est vita in exilio: vita ī periculo finis in
dubio: nesciētes finē nostrū: q̄ oīa ī fu
turi reseruant incerta: & adhuc in pe
lagi fluctib; versamur suspirantes ad
portū. hec ille. Tertio ab inferno vi
debāt se liberatos & a tāta miseria: vbi
sempitern; est horoz & dānati crucian
tur. Et q̄bus oīb; colligit q̄ cātābūt &
glorificabūt deū. S; quō in celo possit
cātari: multis nō est clarū cū dicat Da
mascen; de angelis. Eōsilia sermone si
ne voce plato. Et Esa. d̄dicere v̄. vi. c.
Clamabāt alter ad alterū sc̄tus sanct;
sc̄tus. Ad hoc dicit Bon. in. ij. dist. ij. q̄
in paradiso erit laus mētalis & vocalis.
P̄ hoc q̄ multi sc̄i ab angelis cū lau
dib; vocalib; sunt delati. S; tñ tutius
est dicere q̄ erit angelis mētalis: in ho
minib; nō vtrac; v̄ tot; hō ferat ī lau
dē diuinā. Et si querat quō p̄ hoc eē:
dicit q̄ illa formatio vocis nō fiet p̄ spi
rationē & respirationē: s; p̄ aerē q̄ quasi
naturalr erit beatis cōplātar; sicut p̄z
in quibusdā aialibus v̄ in apib;. Hel
cete ita deseruiet empyreus gl̄ificatis
sicut aer corporib; nō gl̄ificatis. Si
cōsiderem; ergo fratres charissimi. di.
Greg. in homel. que & quāta sunt q̄ no
bis p̄mittuntur in celis & c. vsq; ibi mu
nere letari. Ad q̄ nos p̄ducit ille q̄ vi
uit & regnat in secula seculorū. Amen.

Explicitus est tractatus
de beatitudine sancto:us.

- Tabula in sequentē tractatum.
- De cōceptione intemerate marie vir
ginis. Sermo. i.
- De sancta nobili et digna natiuitate
virginis gloriose. Sermo. ij.
- De annunciatione gloriosissime vir
ginis marie. Sermo. iij.
- In festo visitationis beate marie de
p̄uilegijs maternitatis eiusdē: p̄pter
que ip̄a prestātissima & singularis me
rito nuncupatur. Sermo. iiii.
- In festo purificationis beate marie
de tribus virtutibus eiusdem contem
plandis. Sermo. v.
- De assumptione & exaltatione virgi
nis sacratissime ī qua maxima relucet
diuina potētia. Sermo. vi.
- De sancto ioseph. Sermo. vii.
- De bona spe. Sermo. viij.
- De virginitate. Sermo. ix.
- De paciētia que est omnibus necessa
ria. Sermo. x.
- De predestinatorum numero & dam
natorum. Sermo. xi.
- De iudicio pestilētie. Sermo. xij.
- De morte. Sermo. xiii.
- De carentis. Sermo. xiiii.

Sequitur tractatus vltimus huius
operis de p̄cipuis festis beate marie vir
ginis. In quo etiā nōnulli sermones cō
munes multū vtilēs habentur. Et sunt
presentis tractatus oēs sermones. xiiii.

De conceptione intemerate Marie
virginis: de qua varie sunt opiniones
doctorum: licz festū ab ecclesia celebra
tur. Sermo. i.

Quandū erāt
abyssi & ego iam cōcepta
erā. Sapiētia verba sunt
ista orig; natiuer p̄ouer.
viii. & in epla hodiernē fe
stiuatatis. Ob singulare & p̄cipuā re
uerentiā: quā totus mūdus ad virginē
gloriosissimā gerit festū cōceptionis e
annuatim p̄ terrarū oībē solēnter cele
bratur. Si em̄ tot innumera amplissi
ma; bñficia meritis & intercessiōe illi
vv ij

De cōceptione beate Marie.

piissime matris a deo patre ipsiusq; filio et spūscō nobis exhibita: vt merito ad eā colendā laudandā honorandāq; omnibus virtutibus obligemur. Ipsa nos pregit ab hoste maligno. Ipsa iratum deū ppter excrescentes mortalium iniquitates leuissime placat. Ipsa nomē ei' in uocātib; p̄sidiā liberalissime p̄stat. Et nō est q̄ se abscondat a calore charitatis et beniuolētie sue. Quapropter vt hodierna die conceptionis illius dignitas agnoscat' de ipsa in presenti sermone quedā per pulchra dicemus audientes aurib; cordis virginē benedictā dicens: sem h̄ba in thēmate posita. Nōdū erāt abyssi et ego iā cocepta erā. In quib; triplicē h̄ginis cōceptionē distinguemus.

Prima dicitur diuinalis.

Secunda dicitur specialis.

Tertia maternalis.

Deus ab eterno cōcepit virginē in sua mēte oibus puris creaturis preferēdam.

Capitulum. s.

Prima h̄ginis illibate conceptionis dicitur diuinalis: quando scilicet ab eterno deus cōcepit illā in sua mēte. Ad quod intelligendū scire debem; qd ppositū cordis dicitur cōceptio. An cū q̄s deliberat aliquid facere dicere solet ita concepti aio. Sic deus anteq̄ aliqd̄ crearet in sua voluntate firma et incommutabili: proposuit creare vnā puellā virginē scilicet: que esset filij sui vnigeniti futura m̄r: spūscī camera: porta paradisi: ac celi regina. Sed hoc loco quēdā est: vtrū beata virgo fuit pducta an oēm creaturā. Nā de ipsa ecclia dicit illud Eccl. xliij. Ab initio et anī secula creata sum. et iterū in eplā solēnitatis huiusmodi: ego dicebat illud Prover. viij. Dñs possedit me ab initio viarū suarū anteq̄ q̄c̄p̄ faceret a principio. Ab eterno ordinata sum: et ex antiquis: anīq̄ terra fieret: nōdū erant abyssi et ego iam pcepta erā. Necdū fontes aquarū eruperāt: necdū mōtes graui molle cōstiterāt. Ante oēs colles ego parturiebar. Que verba ita sonare vidē

tur qd ipsa pducta fuerit an pductio nē quarūcūq; rerū. Et si diceret qd ipsa loquitur quātū ad esse qd̄ habuit in mēte diuina nō in p̄prio genere: neq; sic erimus de veritate declarati: cū fm̄ doctrinā dñi Boñ. in. s. di. s. Oia que nūc sunt queq; fuerūt a deo pducta et pducē vsc; in finē: fuerūt ab eterno in deo fm̄ causatiuā potentia: et fm̄ similitudinis p̄ntiā q̄ tñ h̄nt ex tpe actualē existētia. Elementa itaq; et corpora celestia: angeli et hoies: et cūctā q̄ sunt: fuerunt in mēte diuina anīq̄ essent. Ergo nō magis hoc cōpedit virgini dignissime q̄ reliquis creaturis. Et si dicimus qd virgo fuit in p̄prio esse vel genere an oēm creaturā: tūc irridere nos possent fidei et religio: nis nre aduersarij: cum b̄ta virgo nara fuerit ex Joachim et Anna sexta etate mūdi: q̄ seipsum peperit eade; etate: et ab vrbē cōdita anno septingētesimo quinquagesimo secūdo. Hō in hac parte iduicimus sententiam Augu. xij. li. cōfessio: num. vbi ait: qd aliquid dicitur prius altero quattuor modis.

Primo eternitate: sic deus precedit omnem creaturam.

Secundo origine: sic solus precedit cantum.

Tertio tpe: sic flos pcedit fructū.

Quarto electioe vel dignitate: sic aliquis preelegit fructū magis q̄ florem. Virgo igitur fuit prior oī creaturā: et cetera natura creata sui dilectissimi filij electione siue dignitate. Sicut a fili dicitur de xpo Jobes baptista Job. s. Ipse est q̄ post me vēurus est: q̄ anī me factus est fm̄ diuinitatē: de xpo dicimus genitū nō factū. Scdm̄ humanitatē vō dñi xpm̄ cōcepit virgo. Jobes in vtero matris agebat sextum mēsem. Quare Greg. in homel: exponit: anī me factus est. s. mihi platus in dignitate. Et si obiceret qd angeli sunt p̄stantiores et digniores hominibus: cum sint intellectuales substantie: quō virgo sanctissima angelicā sublimitate excedere potest. Ad hoc respondere possumus ex dictis dñi Boñ. in. s.

hinc. **III.** in q̄stione. vtrius deus potuit
 virginē facere meliores: q̄ beata virgo
 potest considerari tripliciter. **Q̄** primo
 quātam ad statū naturalis cōditionis
 sic fuit paulomin⁹ ab angelis minora
 ta. Angelus enī s̄m suā essentialē na
 turā potior: ex virgine. **Q̄** Secōdo quantū
 ad gram cōceptionis que data est ei vt
 conciperet xpm essetq̄ verissima ei⁹ ma
 ter. Et quantū ad hoc trāscendit digni
 tatē oīm creaturā: oīm hoīm: oīm q̄
 angeloz. Nam in illo vno cōsensu cū di
 cit: Ecce ancilla dñi: plus meruit cōsen
 tiendo in c̄ceptionē xpi: q̄ oēs creatur
 re: siue angelī: siue hoies: in oibus suis
 actibus: motibus: et cogitationibus.
 Et quidē oēs quicūq̄ meruerunt nihil
 plus potuerūt mereri nisi s̄m diuersos
 status gloriā felicitatis eterne. Dec
 autem virgo illo glorioso consensu me
 ruit primatū oib⁹: dñi vniuersi exty
 cionē fōmitis: et oīm gratiarū donoz
 et virtutū plenitudinē: c̄ceptū regni su
 per oēs creaturas: fecunditatē in virgi
 nitate: et maternitatē vniūgeniti filij dei
 et vt adoratur in regno celoz adoratio
 ne dulie dignioris. **Q̄** Tertio potest con
 siderari beata virgo quātū ad excellen
 tiā glouificationis: q̄ vt ecclia cantat.
 Exaltata est sancta dei genitrix sup cho
 ros angeloz: ad celestia regna. Ipsa
 nāq̄ fuit illud indiuiduū singulare: qd
 et si nō in natura: in gratiarū tñ et glo
 ria oib⁹ angelis est platur. Dignitas
 autē gratie et multo plus dignitas glie
 incōparabiliter trāscēdit dignitatē na
 ture. Nā et hoc seruatur adhuc in demo
 nib⁹ in quibus dona nature manent
 integrā et splēdidissima: cū tñ xpi vilissi
 mi turpissimi et abiectissimi ppter cul
 pam habeant. Adagnificata ergo fuit
 a deo tā pelare virgo illa delicatissima:
 vt ppter filiū ei⁹ nulla creatura possit
 ei equari. **O** femina super oia et ab oīm
 bus benedicta: pelectā et dignissimum
 vasculū fabricatū a primo artifice: era
 rit⁹ diuinoy charismatū. Elegit te de⁹
 et p̄legit: vt in tabernaculo tuo deus

et homo nonē mēsb⁹ habitaret. Et deo
 dicere q̄ ppter virginē in mēre diuina
 concepta p multa annoz milia anteq̄
 nasceret: humanū gen⁹ fuit pseruat⁹
 in esse. **Cō**stat enī q̄ p prima trāsgressi
 one Adā et Eua: nō solū mortis: s̄ etiā
 annihilatiōis exterminā meruerunt.
 Et diuina vltio q̄ acceptionē psonarū
 ignorat: sicut nec culpā āgelica: sic nec
 humanā dimisit ipunē. **S̄** ppter p
 cipuā reuerentiam quā ad d̄ginē habes
 bat: q̄ eā ab eterno sup oēs creaturas
 nō veniēdas deo q̄ creāde erāt dilexit:
 pseruati sunt p̄thoplasti: nec in nubi
 lū redacti. **Rō** enī: q̄ hec puella erat in
 lūbis Ade s̄m rōnē seminalē et potētia
 pducēde puelle erat impressa in primis
 parētibus donec in actum educeret. De
 ea autē debebat nasci iesus: q̄ in adā erat
 solū s̄m corpulētā subam: de d̄gine edu
 cēdus et de nulla alia. **I**ndulit ergo de⁹
 primis parētib⁹ nec eos annihilauit: q̄
 sic nō fuisset nata brā d̄go: et p̄ his nec
 iesus siue deus carnē humanā vestisset:
 ergo p istā nobilē creaturā saluauit de⁹
 p̄mos parētes de pia trāsgressione: et
 Noe de diluuiō: Abraam de cede reguz:
 Isaac de hismaele: Jacob de Esau. **P**o
 pulū iudaicū de egypto: de manu Pha
 radis: de mari rubro: de p̄ste diuersoz
 regū tyrānoz: de nabuchodonosoro: et ca
 priuitate babilonica. **D**avid de leōe: de
 Golia: et de Saul. **E**t breuiter oēs indul
 gētias et liberatiōes factas i veteri testō
 nō dubito deū fecisse nisi p hui⁹ amore
 puelle et reuerentia: quā deus ab eterno
 pordinauit suis cūctis opib⁹ p̄ponēdā.
Q̄ **A**ngeli a principio cognouerunt
 xpm de virgine nascaturū. **Capm. II.**
Ecūda cōceptio virginis ad
 mirande dicitur supernaturalis.
Cōceperunt quidem illā an
 geli: dū a principio sue beatit
 tudinis cognouerūt xpm in carnādū: et
 ex consequenti de virgine nascaturū.
Ad qd̄ plene intelligendū dicit sanctus
 Tho. s. parte. q. lviij. q̄ in angelis est du
 pler cognitio. **U**na naturalis: s̄m quam

De conceptione beate Marie.

cognoscunt res: tū p̄ existentia suā: tū per species innatas. Et hac cognitione mysteria gratie cognoscere non possunt: quia ex pura dei voluntate depēdēt. Si enim vnus angelus nō pōt cognoscere cogitationes alterius ex voluntate ei⁹ dependēt multominus pōt cognoscere ea q̄ ex sola dei voluntate dependēt. Est autē alia angelorū cognitio que eos beatos facit: q̄ vident verbū ⁊ res in verbo. Et hac quidē visione cognoscunt mysteria gratie: nō quidē oia nec equaliter oēs: sed s̄m q̄ de⁹ eis voluerit reuelare. Ita tñ q̄ superiores angeli p̄spicacius diuinitatem sapientiā cōtemplantes: plura mysteria ⁊ altiora in ipsa dei visione cognoscūt que inferiorib⁹ manifestāt eos illuminando. Et horū etiā mysteriorū quēdā a principio sue creationis cognouerūt: quedā nō postmodū s̄m q̄ eorū officijs cōgruit. Quare ⁊ mysteriū incarnationis in generali sumptū oibus reuelatū est a principio sue beatitudinis. Eius ratio est: q̄ hoc est quoddā generale principiu⁹ ad qd̄ oia eorū officia ordinantur. Oēs em̄ sunt administratorij spiritus in ministeriū missi p̄pter eos qui hereditatē capiūt salutis: vt d̄: ad Hebr̄eos. s. Quidē sit per incarnationis mysteriū. Tñ oportuit de hoc mysterio oēs a principio cōiter edoceri. De hoc sic dicit Augu. lib. v. sup̄ Gen̄. ad litteram. Sic fuit incarnationis mysteriū absconditū a seculis in deo vt tñ ignosceret principibus ⁊ potestatibus in celestibus. Loquēdo tñ de sacro incarnationis quantū ad speciales cōditiones sic non oēs angeli a principio de oibus sunt edoceri: immo quidā etiā superiores angeli postmodum didicerūt: vt refert Diony. vii. c. de celesti hierar. Tñ Paulus ad Ephe. iij. dicebat: Adh̄i sūt oīa secretorū. i. ap̄torū minimo data est gratia hec in gētibus euāgelizare inuestigabiles diuitias xp̄i illuminare oēs que sit dispensatio sacramēti. s. redēptionis per xp̄m facte q̄ dispensabilis est gētibus sicut ⁊ iudeis s̄m glo. Nico. de ly. abscon-

ditis a seculis in deo qui oia creabit: vt innotescant principibus ⁊ potestatibus in celestibus p̄ eccliam multiformis sapientia dei s̄m p̄finitionē seculorū quā fecit in xp̄o iesu dño nro. hec ibi. Doctores dico dicit Nico. de ly. q̄ angeli sancti non cognouerunt ad plenus mysteriū xp̄i incarnati extēdendum ⁊ dilationē vsq̄ ad vocationem gentium: donec p̄dicatibus apostolis fuit impletus. Quia oī habuerūt tñ simplicē noticiā: que potest dici abstractiua in quantum est rei non presentis. Sed quando fuit impletum habuerunt noticiam experientialem siue intuitiuam. Sicut astrologus per motum celi certitudinaliter cognoscit eclipsim futuras: tñ adhuc p̄fectius eam cognouerunt qm̄ videt eam actu extētem. Alij nō dicunt q̄ angelis innotuit mysteriū xp̄i de vocatione gentiuū simpliciter ⁊ omni modo per eccliam. i. p̄ predicationē apostolorū qd̄ tñ quantū ad hoc antea nullo modo cognouerūt. Quicquid sit negare non possumus q̄ a principio sue beatitudinis vt est p̄dictum reuelationē habuerunt de xp̄o de virgine nascituro. Puto nāq̄ qd̄ post illā sollemnissimā victoriā quam habuerūt de lucifero ⁊ sequacibus suis dum plenā beatitudinē obtinuisent: q̄ angelorū ruentium sedes erāt vacue benigne rex celorū: excelsus deus suo modo oīibus dixerit. O astra matutina. O mee creature nobilissime. Gaudete ⁊ exultate qm̄ ex oibus saluandis iuxta vnū cuiusq̄ merita vestri ordines p̄ficiēt: ⁊ implebunt ruine. Ad id nō exequēdū cum venerit plenitudo sp̄s: sponsas accipiat puellā vnā virginē ⁊ plenā gratia in cuius vtero sp̄s sc̄o cooperante incarnabitur filius meus vnigenitus ⁊ dilectus. Sonuit hec vox cuius ingenti leticia in mentibus angelorum qui per multos annorum milia virginem piissimam p̄stolantes: miro iam colebant affectu. Nec angelis tñ innotuit virgo dei filium in suo vtero gestatura: sed in suis per multis patribus patriarchis: atq̄

Sermo I

pphetis qbus incarnationis mysteriū
fuit diuinitus referatū.

Q. brā virgo absq; infamia culpam
originale p̄traxit: qua fm opinionem
aliquor̄ p̄seruata fuit.

Cap. iij.

Etia conceptio virginis sa-
cratissime d̄i m̄nalis: qm̄ cō-
cepit eā m̄ sua. Et qm̄ cōce-
ptionis officiū publice fit in
ecclesia: scire pleriq; cupiunt
virū brā virgo fuit cū pctō originali cō-
cepta. Et vt clare omnia denudent: tria
sunt in hac parte notāda. **P**rimus q̄
cōceptio p̄t̄ dupl̄ sumi. Vno mō pro
cōmitione seminū in copula viri & mu-
lieris. Alio mō p̄ animatione q̄ fit duz
aia simul creat̄ & infundit̄ a deo in cor-
pore iā formato. **S**ecūm notandus q̄
pctm̄ originale duobus modis h̄. s. for-
maliter & radicaliter. Accipiēdo conce-
ptionē primo mō: virgo nō habuit ori-
ginale formaliter: q̄ originale formalis-
ter est in aia: & solum cuiuslibet pcti est
aia: vt declarat Fran. de may. in suo. iij.
Petrus de cādia & sc̄tus Tho. in. parte
q. xviij. Sicut em̄ virtus est qualitas
sp̄ialis ita & vitū. **T**ertū notādū q̄
radicaliter & i causa pctm̄ originale est
in carne. Nā doctores theologi dicunt
q̄ pctm̄ originale est infectio quedā in
aia cōtracta ex eius vnione ad carnē cō-
cupiscibiliter seminatā. Et em̄ ait Frā:
de mayo. in suis sermonib;. Sicut cor-
pus qd̄ induit sordidovestimēto in qui
natur ab eo: sic sp̄s rōnalis qm̄ induit
corpore infecto per cōcupiscentiā geni-
to d̄i maculari. Et sicut i veteri testamē-
to fuit lex posita Leuit. xiiij. q̄ quicūq;
intraret domū leprosam efficeretur im-
mundus: ita aia et eo q̄ intrat corpus
quasi domū leprosam efficit immūda.
Et vt inq̄r Petrus de cādia. Cōtrahere
originale cōperit hoibus p̄pter demeri-
tum primi parētis & diuinū decretū li-
bere obligās filios ade ad penā damni
p̄ crimine tali. Nec sufficit solū demeri-
tum primi parētis ad hoc q̄ cōcupiscen-
tialiter ab eo descendēs cōtrahat pctm̄

originale: sed requirit̄ diuinū decretus.
Sacissima ergo virgo licet ex honestissis
mis parentibus carnē cōtraxerit: in ca-
ro illa fuit cōcupiscibiliter propagata.
Nec admittēda est illa vulgi falsa sn̄ia
q̄. s. virgo cōcepta fuerit sp̄s cō-
cepta sine virili semine & absq; viri & mu-
lieris copula. Heretica est & p̄niciosissis-
ma opinio ista: s. apparenter videat̄ ad
virginis laudē accedere. Sed non eget
deus mēdacio nostro. Et vt refert Aug.
in li. de mēdacio. Mēdaciū maxime p̄-
niciosum est qd̄ fit in his q̄ ad xpianam
religionē p̄tinēt. & iterū Aug. p̄tractās
illud apli. i. ad Cor. xv. inuenimur falsi
si testes. ait: Perhorredū est aliqd̄ false
de deo dicere etiā si ad laudē eius videat̄
tur p̄tinere. Non em̄ minor sed maior
fortassis scelere in deo laudat̄ falsitas:
q̄ vituperet̄ veritas. Sic dānabiliter
cū falsitate virginē laudat̄ q̄ eā de sp̄s
tusctō cōceptā temere p̄dicant. Aidi et
ego i plerisq; locis depictas imagines
Joachim & Anne sese osculo obuiantū
inferiusq; rubricā sic cōtinentē. Qualis
ter Anna accepto osculo a viro suo Jos-
chim cōcepit in vtero virginē mariam.
Deliramenta sunt ista q̄ & virgini sum-
me displicēt quare & de pctō originali
formaliter sumpto restat veritas disse-
renda. An. s. corpori suo fuit vnita origi-
nalem maculā cōtraxit. Et circa hoc d̄
uersimode doctores loquunt̄. Ex quo du-
plex est h̄mōi rei famosa opinio. Prima
eorū qui dicunt virginem originale has-
buisse: a quo statim per sanctificationē
fuit mundata. Secūda opinio modernorū
qui asserunt virginē a pctō origi-
nali p̄seruatam. Prima opinio habet
tria. i. firmitatē rōnis: congruitatem: &
impeccabilitatem. **P**rimo habet fir-
mitatem: qm̄ multi sc̄ti deuotissimi cla-
rissimiq; doctores illam docuerunt. Et
quibus aliquos explicabim;. **I**nfrasc̄ri-
pti nāq; oēs expresse fatemur virginem
in originali cōceptam.

Anselmus in libro. *Eur deus homo.*
Beda in homel. super *Adissus* est.

De cōceptione beatē Marię.

Cassiodorus.
Dugo in libro de sacramentis.
Alanus in expositione symboli Athanasij
Guilhelmus altissiodorensis.
Guilhelmus cancellarius parisiensis.
Henricus de gandauo in quodlibetis.
Guilhelmus durandi in rōnali diuinorum officiorum.
¶ Et de ordine fratrum p̄dicatoꝝ.
Sctus Thomas de aquino.
Dugo cardinalis in expositione Luce.
Albertus magnus.
Petrus de tharantasio qui fuit Inno-centius. v.
Jacobus de voragine.
Durandus postea eps meldensis.
Veruens generalis ordinis.
Petrus de palude.
Jacobus de lausana eps lausanensis.
Dugo de argentina.
Nicolaus treueth.
Robertus hollorb.
Martinus q̄ fecit chonicas.
Vincencius qui fecit specula.
¶ De ordine minor.
Alvarus hispanus.
Johānes de rupella.
Robertus caton.
Alerāder de ales.
Bonauentura.
Richardus de media villa.
Reginaldus archieps rothomagēsis.
Johānes rigaldi.
Nicolaus de lyra.
Beltrādus de turri cardinalis.
Bartholomeus de pisis.
Siraldus odonis in libro de figuris.
¶ De ordine heremitarum.
Egidius de roma.
Siegouius de arimino.
Bernardus oliuerti.
Johānes rheutonicus.
Jordanus rheutonicus.
Johānes steringacij.
¶ De ordine carmelitarum.
Guido eps maioricensis.
Paulus de perusio.
¶ De collegio canonistarum.

Johes rheutonicus glosator decreti in c. p̄nunciandū. de pse. di. iij.
Bartholomeus buricensis et Raymūdus in titulo de ferns.
Guilhelmus durandi, in speculo iudiciali.
Johānes andree in c. conquestus. ep̄. de ferns.
Guido archidiaconus in c. firmissime. de pse. di. iij.
¶ Bernardus insup̄ virginis amator p̄cipuus in epla ad canonicos lugdunenses rephēdit celebrātes festū p̄ceptiōis. De quo q̄dem aiūt et forte ficte: q̄ post mortē viuis est cuidā suo discipulo i veste fulgētī in qua erat macula q̄dā: cui indicauit hoc significare maculaz eius: q̄ tenuerat virginē in pctō originali cōceptā. **Sctus** Tho: et Bon: dicunt q̄ p̄ festū cōceptionis de virgine celebratum: nō dat̄ intelligi q̄ in sua cōceptiōe fuerit sc̄a: aut q̄ fuerit sine originali. Sed q̄ quo tpe sacrificata fuerit ignozat: celebrat̄ festū sacrificatiōis eius potius q̄ p̄ceptiōis i die p̄ceptiōis ip̄s. **¶ Sctus** op̄i, ista habet rationū congruitatē: ad ducunt̄ aut̄ plures p̄gruēs rōnes q̄ bus ostēdit q̄ virgo originale p̄traxit. **¶ Et** prima est: q̄ ioli xpo filio dei ac ip̄s virgini b̄ndicte cōuenit immunitas ab om̄i pctō: q̄ p̄batur autoutare sc̄toꝝ. Inq̄ em̄ Sieg. li. xij. moral. Nul-lus sine pctō est: nisi ille q̄ in h̄c m̄dū nō venit ex pctō. et Hiero. in euāgelio si li. p̄digi. Solus deus est in quez pctm̄ cadere nō potest. et Aug. in expositione psalmi trigēsimi. Xps oēs pctōes inuenit solus sine pctō venit. Et idē in li. de nuptijs et cōcupiscentia. Oēs sub pctō nascimur et p̄ vnū solū qui sine pctō natus est liberamur. Et idē i Enchiridiō. Per mediatorē qui solus sine pctō natus est: reconciliari nos oportebat. Et hanc sententiam idē Aug. refert li. i. s. u. contra Julianū. et li. iij. de baptismo paruulorum. et in li. de fide ad petrū. Et in li. de p̄fectione iusticie. Et in epla ad optatum ep̄m. Et in epla ad Valerīū. Et q̄

hus apparet qd cū de solo xpo doctores
 affirmēt qd fuerit sine pctō: & virgo mū
 da fuit ab omni culpa mortali & veniali:
 igit dabit sibi culpa originalis. ¶ **S**e
 cūda rō ad hoc insinuandū est: qd xpus
 fuit vltis redemptor: ergo redemit vir
 ginē: sed si nullū habuisset pctm̄ nō fu
 illet redēpta: ergo aut ipsa habuit oū
 ginalē: aut xps nō fuit vniuersalis res
 demptor. Vnde Leo papa in sermōe de
 nativitate air: Dñs noster iesus chust?
 mortis peccatiq; destructor sicut nullū
 a reatu liberū repperit: ita liberandis
 omnibus venit. ¶ **V**ero. in homel. super
 Mat. inquit: Notandū in genealogia
 saluatoris nullū sanctarū assumi mulie
 rum: sed eas quas scriptura reprehēdit
 vt qui p pctōibus venerat: de peccati
 bus nascēs oīm pctā deleret. & ad Ro
 ma. ij. cap. dicit: Oēs enim peccave
 runt: & egent gloria dei. & v. c. Per vnū
 hoīem in hūc mundū peccatū intravit:
 & p pctm̄ mors: & ita in oēs hoīes mors
 p̄trāsit in quo oēs peccaverunt. ¶ **T**er
 tia rō quare videtur qd virgo originali
 culpa subiacuit est: qd de necessitate pe
 nas illi culpe debitas incurrit. Nā & pe
 nalitates cōtraxit & mortē evitare non
 potuit: & si aī xpm̄ decessisset nō intras
 set celū quousq; fuisset p xpm̄ ianua ap
 ta: sed cū p̄ribus iuisset ad limbū. ¶ **T**er
 tio opinio ista h̄z impeccabilitatē. Non
 equidē rei sunt habendi nec blasphemū
 censendū qd de virgine sic loquunt: cum
 pctm̄ originale culpa sit h̄cta nō acta: p
 cuius deletionē ac remissionē xpo filio
 suo oēs ingēres debem? gr̄as. ¶ **S**c̄da
 opinio qd magis innitit pietati est illoz
 qd asserūt virginē ab oī labe culpe origi
 nalis immunē a qua p̄servata fuit. Et
 inq; fr̄a. in sermo. suis. Nō obstāte ta
 li p̄servatiōe m̄ dñi dici pōt fuisse pctō
 obnoxia. Qd quicūq; aliq; defectus con
 venit alicui ex sua natura pōt ei ateri
 bni quātūcūq; ille defectus ei auferat:
 vt cū dī ps. xij. Oēs declinaverūt simul
 inutiles facti sunt. & tñ h̄ de facto nūq;
 fuit verum: quis semper aliqui inveni

sunt boni. Sed hoc dī: qd quātū est ex se
 ito esset nisi essent divina gr̄a p̄servati.
 Itē dī in ps. cxv. Omnis homo mēdax
 ergo arguit Aug. martyres fuerunt mē
 daces. ideo dicendum qd martyres fue
 runt mendaces quantum erat de se nisi
 spiritu divino illustrati fuissent veras
 ces. Insuper Job. iij. c. scribitur: Ecce
 qui seruiunt ei nō sunt stabiles: & in an
 gelis suis repperit prauitatem: quousq;
 p̄mum ad beatos angelos: secundum
 ad malos refertur: vt exponit Greg. in
 moral. & tamen boni angeli non sunt in
 stabiles cum sint in gratia confirmati:
 vt patet in. ij. sen. dicitur ergo istud qd
 quātū est ex se sunt istabiles nisi essent
 gratia confirmati. Sic & br̄a virgo quā
 tum erat de se ex cōditione nature erat
 apta nata p̄trahere pctm̄ originale: sed
 illud nō dixit ex privilegio sp̄ali. Ad qd
 suadēdū iducunt ifrascripte rationes.

Prima dī p̄trarioz solutio.

Sc̄da possibilis p̄servatio.

Tertia virginis exceptuatio.

Quarta puritatis comparatio.

Quinta honoris exhibitio.

Sexta gratie cōpletio.

Septima diuina reuelatio:

Prima ratio dī cōtrarioz solutio. Nā
 rationes inducte p̄ prima opinione sol
 ui facile possunt. Eū em̄ dī qd esse absq;
 pctō conuenit soli xpo: ergo nō virgini.
 Respondet qd xpo cōuenit per naturā:
 virgini nō per naturā: sed per gratiā.
 Et ad illud qd adducebat qd xpus fuit
 vniuersalis redēptor: ergo redemit vir
 ginem: ergo ab originali p̄servando. Si
 quis h̄o quereret quomodo chustus po
 tuit virginem redimere p̄servando qd
 nondum erat incarnatus cum anima
 virginis corpori suo vnita fuit. Respō
 dere possumus qd beneficia incarnatio
 nis chusti communicata sunt non so
 lum presentibus & futuris: sed etiam p̄
 teritis. Nam ipse caput est omnium ele
 ctorum: & patrum: & patriarcharum: &
 prophetarū veteris testamenti: vt dōz.

De natiuitate beate Marie.

cet Alex. in. ij. summe. qui anteq̄ xp̄us
 incarnaret ex eo q̄ ip̄m fide incarnadū
 cognoscebāt atq̄ credebāt diligebātq̄
 iesum meruerūt fieri mēbra eius: qui lz
 nondū esset hō in re: erat tñ hō & deus
 incarnandus in spe: cuius gratia multa
 illis bñficia fuerūt p̄stita. Sic & in pro:
 posito cū deus p̄legisset virginē sui fi:
 lz futurā matrē: merito ipsius filij icar:
 nandi a contagione culpe originalis vo:
 luit p̄seruare. Ad tertiā dō rōnē qua di:
 cebatur q̄ virgo de necessitate incurrit
 penas ouiginali debitas. Respōdemus
 q̄ penas illas incurrit de necessitate na:
 ture: que quantū in se erat corrumpere
 habebat p̄sonā virginis: nisi fuisset ab
 ouiginali p̄seruata. Et sicut circūcissio vl
 baptismus penalitates cōpatiuñf. Nā
 illi quibus p̄ circūcissionem ouiginalis
 culpa remittebaf: & illi q̄bus p̄ baptis:
 mū nūc dimittit a penalitatibus nō lis:
 berant. Et sancti patres q̄ sine aliquo
 pctō decedebāt trahebant ad limbum.
 Ita lz beatissima virgo p̄seruationes
 hāc habuisset nihilominus penalitati:
 bus & morti iuste obligata fuit. Nā vt
 vtr̄ verbis sc̄ti Tho. ij. parte. q. xxvij.
 ar. f. in responsione ad. ij. ar. Btā virgo
 sanctificata fuit: & nos addimus p̄ser:
 uata a pctō ouiginali quantū ad macu:
 lam personalē: nō tñ fuit liberata a rea:
 tu quo tota natura tenebat obnoxia.
 ¶ Sc̄da rō qua p̄batur virginis immu:
 nitas ab ouiginali culpa: d̄r̄ possibilis p̄:
 seruatio. Potuit nāq̄ deus illā sic p̄:
 seruare: & si potuit debuit: cū p̄celegis:
 set eā suam immaculatā & dilectissimā
 sponsam. Quare Franciscus de may. in
 suo. ij. sic scribit: Quanto aliq̄ agens
 est perfectius: tanto citius potest suum
 effectum inducere in passum deus autē
 est agens perfectissimū. Sed agens na:
 turale effectum suum inducit in primo
 instanti: sicut pz: qz generatio lucis a so:
 le fit in instanti. Insup quando aliqua
 potentia potest in duas operatiōes op:
 postas: si in primo instanti potest in il:
 lam ad quam minus inclinatur: multo

fortius in illam ad quam magis inclinā:
 tur. Sed potentia volitua potest in
 dilectionem & odium: & deus maxime
 inclinatur ad diligendum. Sed in pri:
 mo instanti potuit virginē odire: ergo
 multo fortius potuit ipsam diligere: et
 hō cōpseruādo ne inficeret ouiginali cul:
 pa. Adhuc legislator qui p̄t legē conde:
 re: p̄t in legem dispēsare & illā destrue:
 re. Sed decreto diuino p̄pter actuales
 culpā primor̄ parentū factū est vt oēs
 ab eo cōcupiscibiliter descendentes na:
 scerent filij ire: ergo eodē decreto potu:
 it cū virgine dispēsare: vt p̄ nullo ins:
 tanti fuerit filia ire. Sicut em̄ potuit
 deus si ouiginale cōtraxit in prima san:
 ctificatione illam mundare: ita eque po:
 tuit simul & semel eam sanctificando p̄:
 seruare. Sed reuera nō dubiū q̄ multo
 possit facere deus & multiplica q̄ itel:
 lectus intelligere: nihilominus nō nisi
 ex pietate & singulari deuotione cogi:
 mur acceptare sic fecisse deum sicut face:
 re potuit & virginē adē filiā a pctō p̄:
 seruasse. ¶ Tertia ratio ad ostendendū
 virginis mūdicitiā ab ouiginali culpa d̄:
 exceptuatio: sicut em̄ exap̄if a generali:
 tate mulierū quantū ad cōceptū & par:
 tum: qz vt scribitur Gen. ij. c. & dictum
 fuit eue. In dolore paries filios: quod
 & ad omnes alias mulieres spectare co:
 gnoscimus: virgo tamen concepit sine
 rubore & peperit sine dolore. Ita etiam
 excluditur a generalitate mulierū & vi:
 rozum quantū ad nequiciam peccati.
 Unde Aug. in libro de correptione & gra:
 tia inquit: Cum de peccatis agitur nul:
 lam de matre domini volo facere que:
 stionem: qua excepta si omnes sancti et
 sancte interrogarentur si peccatum ha:
 berent: quid aliud dicerent nisi quod
 Johannes ait: Si dixerimus quia pec:
 catum non habemus ipsi nos seducim⁹
 & veritas in nobis non est. f. Job. f. Et
 quia dicitur q̄ omnes peccauerunt. Re:
 spōdet q̄ duplex est vniuersalitas. Ana:
 politica: alta logica. In vniuersali logi:
 ca vna p̄ticularis interimit vsem. Cui

514

versali autē politice non contradicunt
 ad ipsa distrahētes vnā vel plures par
 ticulares: vt dicendo: oēs de ista ciuita
 te sunt sani: oēs currūt ad spectacula:
 tamen aliqui sunt infirmi: aliqui in do
 mo. Et sic Mat. in. d: Erbat ad Johā
 nem hierosolyma et omnis iudea et his
 regio circa iordanē. Quarta ratio fa
 ciens ad confirmandā opinionē istā d:
 puritatis comparatio. Debit quidem
 virginis puritas superexcedere purita
 tem quārcūq; aliarū creaturarū: et an
 gelorū et hominū. Unde Anselmus lib.
 de conceptu virginali inquit: Decuit vt
 illius hominis conceptio de matre pu
 rissima fieret: q̄ ea puritate niteret qua
 sub celo maior nequit itelligi cui deus
 pater vnicū filiū sibi equalem de corde
 suo genitum ita dare disposuit: vt esset
 vnus idēq; dei et virginis filius. San
 ctus Tho. in. s. sententiarū di. xliiij. ar.
 iij. in responsione ad terciū argumētū
 dicit: Puritas intenditur per recessum
 a contrario. In rebus autē creatis nil
 purius eo quod est sine contagione pec
 cati: qualis fuit puritas beate virginis
 que a peccato originali et actuali imu
 nis fuit. Si ergo beata virgo peccatus
 originale contraxisset: tūc puritas eius
 nō excessisset puritatem aliorū. Nam an
 gelus creatus fuit sine aliqua labe pec
 cati. Sic et anima primi hominis et mu
 lieris. Quinta ratio p̄ hac opinione
 dicitur honoris exhibitio. Debet vtq;
 filius honorare matrem quātū potest:
 quoniam vt inquit Hierony. parenti
 bus nemo pōt reddere quod tenetur.
 Sed rps potuit honorare matrē illam
 preferuando ab originali culpa: igitur
 debuit ita facere. Sexta ratio dicitur
 gratie completio. Fuit equidem in vir
 gine tanta gratie plenitudo: quantam
 capere potuit aliq̄ pura creatura. Ideo
 angelus eam dixit plenā gratia. Luc. s.
 et Hiero. in sermone ad Paulam et Lu
 stochiū inquit: Eteris per partes pre
 statur: marie vō rotam se infundit gra
 tię plenitudinē. Quare p̄ nullo instans

ti defecit illa grā: quod tamē nō fuisset
 si ad modicum originalis culpa habis
 tasset in anima eius. Itē vt inq̄t Franz
 ciscus. Ipa fuit virgo virginū: si cōtra
 xisset originale virginitas ei⁹ fuisset dis
 minuta. Nam virginitas angelorū que
 spiritualis est: de qua Hierony. dicit:
 Semper est angelis cognata virgini
 tas: est maior virginitate corporali. Et
 ideo si fuisset virginitas anime marie p̄
 originale corrupta non esset par cū vir
 ginitate angelica. Septima ratio de
 citur diuina reuelatio. Lepit nāq; cele
 bri festum conceptionis virginis ma
 rie reuelatione dei. Nā vt scribit Ansel
 mus cantuariensis: dū quidē venerabi
 lis abbas Remensis cenobij Delsinus
 nomine missus fuisset a Guilhelmo an
 gloz rege in dactā: cum peractis q̄ sibi
 cōmissa fuerant ad angliam redire cus
 peret: ingressus est mare: vbi postq̄ per
 spaciū prospere nauigauit vt solet eē:
 tēpestas valida cepit nauigātes terre
 re. Fatigatis igitur nautis nec vltra
 lentibus se inuare: remis fractis funi
 bus ruptis: cadentibus velis: spes sa
 luti amittitur: et nihil sibi nisi submer
 sionis iudiciū expectatur. Cūq; essent
 de corporū salute desperati: curā solum
 modo animarum creatori suo magna
 clamoribus cōmendarēt: et beatā geni
 tricem dei mariā matrē miserorū in suū
 auxiliū inuocarent: cōspiciunt quendā
 a venerande habitudinis virū pontifi
 cali infula decoratū stātē primū nauis.
 Qui aduocans ad se abbatē Delsinum
 his verbis alloqui cepit eū. His pericu
 lū maris euadere? His in patriā tuam
 sanus redire: Cūq; cū steru id solū des
 derare dixisset: tunc ille ait: Scias me
 a dñā nostra dei genitrice ad te missū:
 vt si meis dictis obtēperare volueris:
 saluus cū comitātibus ad portū deue
 nies. Spopōdit ille se facturū omnia:
 Cui vir ille. Promitte mihi q̄ diem cō
 ceptionis matris christi solemniter ce
 lebrabis: et celebrandum p̄dicabis. Et
 Delsinus. Et quo inquit die festū istud